

SKOLOTĀJS UN BOTĀNIĶIS KĀRLIS ĀDOLFS VEINBERGS

Ināra Znotiņa¹ un Māris Laiviņš²

¹ Kandavas novada muzejs, Kandava, Talsu iela 11, LV-3120, e-pasts: znotinainara@inbox.lv

² Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", Rīgas iela 111, Salaspils, LV-2169,
e-pasts: maris.laivins@silava.lv

Kārlis Ādolfs Veinbergs dzimis 1882. gada 7. janvārī (pēc vecās sistēmas – 1881. gada 26. decembrī) Talsu apriņķa Nurmuižas pagasta Odres muižā galdnieka un mašīnista Jāņa Veinberga un viņa sievas Jūlijas Annas ģimenē.

K. Ā. Veinbergs bija izcils skolotājs, viņu interesēja botānika, filozofija, literatūra. 1936. gadā viņu apbalvoja ar Triju zvaigžņu ordeni. 1948. gadā viņam piešķīra Latvijas PSR Nopelniem bagātā skolotāja nosaukumu.

K. Ā. Veinbergs nomira 1949. gada 29. augustā Rīgā, apglabāts Kandavas Baznīcas kapos.

Pirmie skolas gadi Nurmuižā un Garlenē

Pirmo skolas ziemu K. Ā. Veinbergs mācījās Nurmuižas pagasta skolā pie skolotāja P. Zeimaņa, beiguša Irlavas skolotāju semināru. Nākamajā gadā viņš sāka mācīties Garlenes pagasta skolā pie skolotāja Indriķa Seržanta, kas atstāja uz skolnieku paliekošu ietekmi. Savās atmiņās vēlāk viņš rakstīja: “Seržants prata ļoti labi pasniegt ticības mācību. Tas arī mani visvairāk saistīja. Es iedomājos Seržantu tādu, kādu tēloja ideālu cilvēku, un pats tāds gribēju būt. Sevišķi ilgojos būt par skolotāju. (..) Nejausšs gadījums maniem sapņiem

deva noteiktāku virzienu. Lasījām Volpera krievu lasāmā grāmatā gabaliņu par zalkša liepu. Seržants ienesa klasē savu herbāriju, lai parādītu šo augu. No sākuma man likās, ka visi stādi lielajā grāmatā uzzīmēti. Drīz pārliccinājos, ka tie ir izžāvēti un grāmatā uz baltajām lapām uzlīmēti. Mani pārņēma nevaldāma dziņa tāpat savākt visus mūsu stādus vienā lielā herbārijā, lai varētu pie tiem atzīmēt latvju nosaukumus. Visu vasaras brīvlaiku ziedoju šim darbam. Rudenī bija jau savākti ap 300 dažādi stādi. Zinātniskos nosaukumus atzīmēju pēc Ilstera botānikas”.

Kuldīgas ministrijas skola un Baltijas skolotāju seminārs

Lai sagatavotos mācībām Baltijas skolotāju seminārā, K. Ā. Veinbergs iestājās divgadīgajā Kuldīgas ministrijas skolā. Skolā visi skolotāji sarunājās tikai krievu valodā. Sākums bija grūts, jo pietrūka elementāras krievu sarunvalodas prasmes, arī rakstu darbos bija daudz kļūdu. Bet visā visumā skolotāji ar jauno skolnieku bija apmierināti. Tomēr K. Ā. Veinbergs skolas dzīvē jutās vīlies, jo gan stundās, gan ārpus tām bija jārunā tikai krieviski. Latviski sarunāties vispār bija aizliegts. Lai arī zināšanu ziņā K. Ā. Veinbergs bija citiem tālu priekšā, sliktās krievu valodas pārzināšanas dēļ mācības tik sekmīgi negāja. Vairums ministrijas skolas skolotāju latviešu valodu nemaz neprata, latviski nerunāja arī skolotāji, kuri bija latvieši. Dabas zinības pasniedza pēc krievu mācību grāmatas, ģeogrāfijā lielu vērību pievērsa karšu zīmēšanai. Arī ticības mācība nesniedza neko jaunu. Visi mācību priekšmeti tika pasniegti tikai ar domu, lai skolēni apgūtu krievu valodu. Ar laiku viņš labi apguva krievu valodu, bez kuras nevarēja ne apmeklēt semināru, ne iegūt valsts stipendiju.

Iestājeksāmenus Baltijas skolotāju seminārā K. Ā. Veinbergs izturēja un laimīgi tika to 20 audzēkņu skaitā, kuriem piešķīra valsts stipendiju. Semināra valoda, protams, bija krievu. Seminārā bija stingrs režīms. Lai apmeklētu paziņas, bija jāprasa atļauja. Klases biedru vidū K. Ā. Veinbergs jutās vientuļš. Ar laiku tomēr atradās arī domu biedri, ar kuriem kopā izveidoja pašu rakstītu žurnālu latviešu valodā *Bēglis*. Pats K. Ā. Veinbergs uzņēmās redaktora un materiālu vācēja lomu.

Šajā laikā viņš pastiprināti pievērsās filozofijai, lasīja klasiskās filozofijas pamatlicēju Imanuelu Kantu (1724–1804), franču filozofu, dabaszinātnieku un matemātiķi Renē Dekartu (1596–1650), angļu filozofu, apgaismotāju Džonu Loku (1632–1740), vācu filozofu Arturu Šopenhaueru (1788–1860). K. Ā. Veinbergs iegādājās filozofu darbus vācu un krievu valodās un pats tos tulkoja ar vārdnīcas palīdzību. Lasītais viņu pašu stipri ietekmēja. Grāmatas K. Ā. Veinbergs slēpa semināra ēkas bēniņos, bet lasīja uz skolas jumta.

Baltijas skolotāju seminārā K. Ā. Veinbergam ar skolotājiem neveidojās labas attiecības. Skolotāji zināja, ka audzēknis lasa grāmatas latviešu valodā un ir pašizgatavotās avīzes *Bēglis* redaktors. Līdz ar to K. Ā. Veinbergs skolotāju acīs bija buntavnieks, kas negrib pakļauties semināra režīmam. Pēc trešās klases viņu izgāza eksāmenos, nepārcēla uz ceturto klasi un turpmāk vairs nepiešķīra kroņa stipendiju. Pie visa vainīga bija lielā interese par filozofiju, grāmatu lasīšana latviešu valodā un avīzes *Bēglis* izdošana. Rezultātā K. Ā. Veinbergu piespieda uzrakstīt iesniegumu ar lūgumu par izstāšanos no semināra pēc trešā kursa. Tā mācības Baltijas skolotāju seminārā bija beigušās.

Skolotāja gaitas

Pēc trīs gadus ilgajām mācībām Baltijas skolotāju seminārā K. Ā. Veinbergs 1902. gadā sāka strādāt par mājskolotāju Kauņas guberņā Žeimē pie aptiekāra A. Pētersona. Savās atmiņās viņš rakstīja: “Un patiesi savos mājskolotāja gados Žeimē no 1902. līdz 1908. gadam ieguvu vairāk nekā pārkrievošanas iestādēs. Vienā vasarā sagatavojos un noliku eksāmenus Petrogradas Mācību apgabalā, iegūdam skolotāja tiesības”. 1907. gadā K. Ā. Veinbergs ieguva skolotāja tiesības, atgriezās dzimtenē un sāka strādāt Talsu apriņķa Silmuižā pie tās nomnieka M. Sedliņa. Pēc gada viņš atnāca strādāt par skolotāju Kandavas pagasta skolā un reizē pasniedza ticības mācību Kandavas pilsētas skolā. Šis laiks viņam bija laimīgs arī personīgajā dzīvē, jo 1911. gada 1. maijā viņš salaulājās ar savu skolnieci Margrietu Kanbergu (dz. 1895. gadā). 1912. gadā skolotājs pārgāja strādāt uz Ēdoles ministrijas skolu. Tur viņš strādāja līdz pat 1915. gadam, kad devās bēgļu gaitās uz Tulas guberņas Aleksīnu. Šajā laikā viņš vēl skaitījās skolotājs Ēdolē un kā Ēdoles skolotājs veselu gadu bija norīkots papildināt zināšanas ārstniecības auguursos Jurjevā. Pēc kursu beigšanas no 1917. līdz 1920. gadam strādāja par skolotāju uz Višnij-Voločku evakuētajā Jelgavas kroņa elementārskolā.

1920. gadā K. Ā. Veinbergs kopā ar ģimeni atgriezās Latvijā un sāka strādāt Kandavas apvienotajā pamatskolā (1. attēls), bet no 1936. gada līdz pat aiziešanai mūžībā turpināja strādāt jaunuzceltajā Kandavas K. Mīlenbaha pamatskolā.

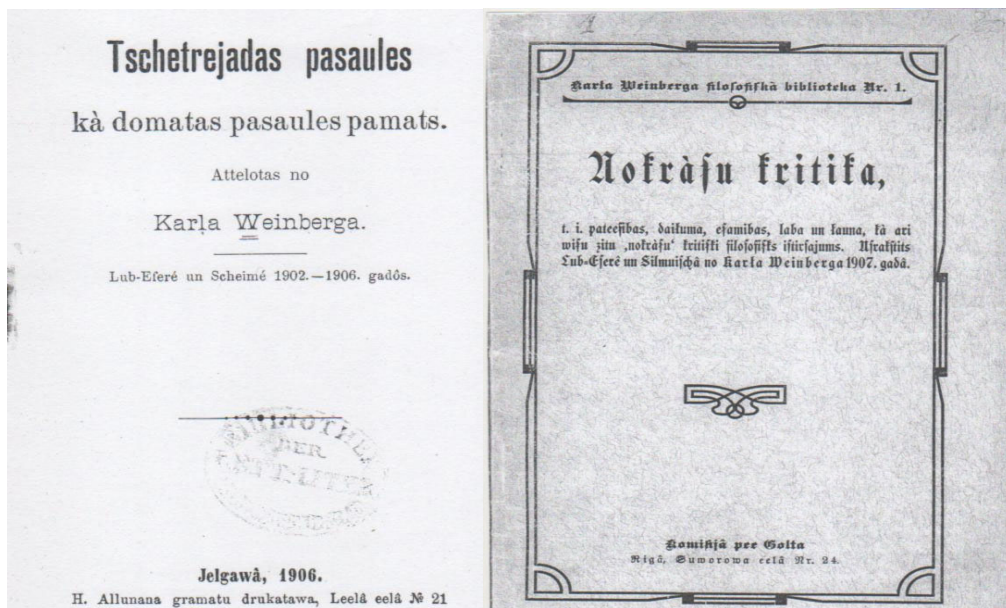
1. attēls. Kandavas pilsētas apvienotās pamatskolas audzēkņi un skolotāji:
2. rindā ceturtais no kreisās skolas pārzinis Pēteris Kalniņš, 1. rindā pirmais no labās
K. Ā. Veinbergs. 20. gs. 30. gadu pirmā puse.
/Kandavas Novada muzeja fondi, Nr. 1679/

Filozofs un literāts

Savā autobiogrāfijā K. Ā. Veinbergs rakstīja, ka literatūras laukā ir sācis darboties no 1903. gada, kad dzejas un apcerējumus sāka publicēt *Apskatā*, bet dzejoļus meitenēm viņš jau bija rakstījis, mācīdamies seminārā. Lubezerē, vecāku jaunajā mājvietā, K. Ā. Veinbergs sarakstīja stāstu “Anša Platpiera nakts”, taču stāsts nav saglabājies.

K. Ā. Veinbergs nodarbojās arī ar filozofiska rakstura darbu tulkošanu. Vasarā Lubezerē viņš iztulkoja vācu filozofa Fridriha Nīčes (1844–1900) mītu par pārcilvēku “Tā runāja Zaratustra”, kurš sludināja stipras personības kultu.

Ņemot vērā tuvo un labi pazīstamo cilvēku nāves gadījumus, tīfa epidēmiju, kura paņēma daudzu līdzcilvēku dzīves, un paša veselības problēmas, K. Ā. Veinbergs atbildes meklēja populāru filozofu darbos. Tas viss notika pašmācības ceļā, līdz ar to, lasīdams dažādu filozofu uzskatus, viņš nepilnīgi uztvēra un izprata viņu domas, jo trūka zināšanu vienotā filozofiskā sistēmā.

2. attēls. K. Ā. Veinberga filozofiskās grāmatas.

K. Ā. Veinbergs pats sarakstīja divas filozofiska rakstura brošūras (2. attēls). Par brošūras “Četrējādas pasaules kā domātās pasaules pamats” tapšanu tās autors rakstīja: “Te aprīlī pienāca no semināra vēstule, lai uzrakstot kaut ko “Bēglīm”. Domāju izteikt savas tagadējās domas. Bet bija grūti tās ietvert vārdos. Tā mēģinoties, reiz mans tēvs, palielināmajā glāzē skatoties, ievaicājās: “Bet cik lieli tad īsti tie burti ir, vai kā ar acīm skatoties, vai kā caur lupu?”. Šis jautājums man bija liktenīgs. Kā izlauztā dambī gāzās spējas domu straumes. Nepaspēju uzrakstīt. Rakstīju ejot, guļot, sēžot, pat pie galda ēdot nāca jaunas domas un sapņos bieži nomocījās, risinot šo problēmu. Kādās desmit dienās bija gatavs pirmais uzmetums “Četrējādām pasaulēm”.

1906. gadā Jelgavā K. Ā. Veinbergs izdeva jau iepriekš uzrakstīto filozofisko apcerējumu brošūru “Četrējādas pasaules kā domātas pasaules pamats”. Šeit viss milzīgais materiāls bija sakopots mazā grāmatiņā ar 64 lappusēm. Autors darbā centās parādīt četras pasaules: īsto, iedomāto, domāto un sajusto. Ar to viņš saprata: redzēt, dzirdēt, sataustīt, saost, “sasmeķēt” un sajust. Pēc autora domām, tālāk cilvēks varēja skatīties, klausīties, taustīt, ost, “smeķēt” un just. Tālāk cilvēks varēja iedomāties, atminēties, stādīties priekšā garā, paredzēt, fantazēt. Kā ceturto pasauli autors paredzēja spēju spriest, slēgt, apcerēt, ar prātu minēt, šaubīties.

Viņš pats ir minējis šādu piemēru, kā lieta var nākt četrējādās pasaulēs: “Es domāju par tintnīcu, kuru man solīja atnest. Domājot atronas starp citām domātām lietām arī domas par tintnīcu: tintnīca kā domāta lieta atrodas manā domātā pasaulē. Pēc šās tintnīcas kā domātas lietas es cenšos tintnīcu iedomāties. Iedomājoties atronas starp citām iedomātām lietām arī tintnīca kā iedomāta lieta manā iedomātā pasaulē. Līdz šim tintnīca citādi man nav pieietama, kā iedomāta jeb domāta lieta: citur nevaru to atrast, kā tikai iedomātā jeb domātā pasaulē. Beidzot tintnīca ir atnesta un es viņu arī sajausu. Sajaušot es atronu tintnīcu kā sajaustu lietu starp citām sajaustām lietām manā sajaustā pasaulē. Vēlāk es tintnīcu paslēpju. Atceroties un domājot varu vēl to sastapt domātā pasaulē. Ja tik neesmu to aizmirsis. Sajaušot atkal varu to atrast sajaustā pasaulē, ja tik to neesmu pazaudējis. Bet tomēr es domāju, ka tintnīca pastāv arī tad, ja to esmu aizmirsis un pazaudējis: kā iedomāta, domāta un sajausta lieta viņa tad nevar pastāvēt, bet gan kā īsta lieta savā īstā pasaulē, kur tai nav daļas gar tās sajašanu – Kā ar tintnīcu, tā ar kuru katru lietu. Katru lietu es varu sastapt te vienā, te otrā pasaulē, un ja ne citur, tad domāju to savā īstā pasaulē esošu”.

1907. gadā klajā nāca otrā filozofiska rakstura K. Ā. Veinberga brošūra “Nokrāsu kritika, t.i. pateicības, daiļuma, esamības, laba un ļauna, kā arī visu citu “nokrāsu kritiski filozofisks iztirzājums”. Uzrakstīts Lubezerē un Silmuižā no Kārļa Veinberga 1907. gadā”. Ar “nokrāsām” K. Ā. Veinbergs saprata cilvēka labai raksturīgas īpašības, piemēram, jauns – vecs, moderns – banāls, dīvains, negants utt. Brošūras saturā bija manāmi filozofa un pozitīvisma skolas pārstāvja Riharda Avenariusa (1843–1896) iespaidi: mācības aktuālais jēdziens ir pieredze, viss eksistējošais ir sajūtas. Šī brošūra turpina 1906. gadā iznākušā darba “Četrējādas pasaules kā domātas pasaules pamats” aizsākto filozofisko ievirzi. K. Ā. Veinbergs vēl paredzēja izdot trešo brošūru “Filozofijas hrestomātika”, bet tā palika tikai kā nodoms.

Bibliogrāfs un grāmatniecības vēsturnieks Jānis Paeglis K. Ā. Veinberga filozofisko devumu novērtējis kā pirmo latviešu filozofiskās domas izteicēju, kurš uzstājies kā atklāts pozitīvists (Paeglis, 1987).

K. Ā. Veinbergs daudz publicējās almanahā “Jaunā Raža”, žurnālā “Pret Sauli”, arī izdevumos “*Apskats*”, “*Rudzu Maize*”, “*Druva*” un citos.

Botāniķis un novadpētnieks

K. Ā. Veinbergu visu mūžu ir pavadījusi interese par augiem, kas viņam radās jau bērnībā, mācoties Garlenes pagasta skolā, kad viņš ar aizrautību sāka vākt augus savam pirmajam herbārijam (Veinbergs, 1940).

Sevišķi aktīvi augu sugu pētījumiem viņš pievērsās 20. gs. sākumā, strādādams par skolotāju Kandavā (1908.–1911. gadā), Ēdolē (1912.–1915. gadā), kā arī Lubezerē (1901.–1908. gadā), kā privātskolotājs Silmuižā un pavadīdams vasaras pie vecākiem Lubezerē. “Mans mīļākais sapnis ir bijis redzēt mūsu dzimtenes stādus vienuviet sakrātus un sistemātiski sakārtotus savā herbārijā, lai varētu atzīmēt pie katra stāda viņa dažādos latviskos nosaukumus un to apgabalu vārdus, kur stāds Baltijā sastopams” (Veinbergs, 1914). Šajās vietās, ekskursējot pa apkārtni, viņš rakstīja, vāca herbāriju un sastādīja apkārtnes vaskulāro augu sugu sarakstu. Apkopojot augu sugu sarakstus, viņš apvidu floras raksturoja ar kvantitatīviem rādītājiem. Pavisam kopā visās vietās reģistrētas un herbarizētas 818 vaskulāro augu sugas. Tikai Ēdolē konstatētas 80, tikai Kandavā 61, bet Lubezerē – 32 sugas, atzīmējot arī visām trim vietām kopējo sugu skaitu, kā arī kopējo sugu skaitu pa pāriem atsevišķās apsekotajās vietās (Veinbergs, 1914). Herbārijs glabājas Latvijas Universitātes Bioloģijas institūtā.

Vēlākos gados, rūpīgi pētot Kandavas apkārtnes floru, K. Ā. Veinbergs Kandavas apvidū ir apzinājis 720 vaskulāro augu sugas (Veinbergs, 1935), kā ar sugām sevišķi piesātinātas vietas Kandavā minot Ozolkalnu, Melno mežu un Kandavas sēravota (Čūžu) purvu (Veinbergs, 1935). Pirmo reizi Latvijā salīdzinošās floristikas pētījumos K. Ā. Veinbergs sakārtoja vaskulāro augu sugu dzimtas pēc sugu skaita, atzīmēja sugām bagātākās jeb vadošās dzimtas, tātad veica floras daudzveidības sistemātisko analīzi (Veinbergs, 1935a). Daudz plašāk un izvērstāk šādi salīdzinošās floristikas pētījumi Latvijā attīstījās 20. gs. pēdējās divās desmitgadēs (kopš 1970. gada), un ir atspoguļoti Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Bioloģijas institūta floristu darbos. Kandavas apkaimē Bioloģijas institūta botāniķi 20. gs. otrajā pusē 1000 km² platībā ir konstatējuši 778 sugas (Табака и др., 1977), par 58 sugām vairāk, salīdzinot ar K. Ā. Veinberga datiem. Te redzams, cik K. Ā. Veinberga pētījumi ir bijuši pamatīgi.

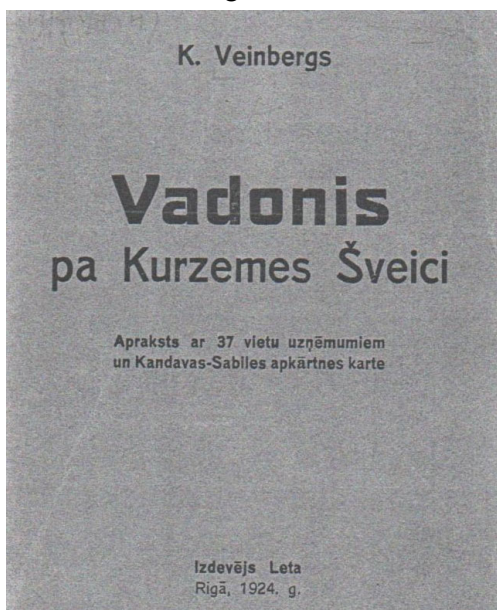
Lielu vērtību K. Ā. Veinbergs pievērsa augu sugām, kuras ir raksturīgas tikai kādam vienam apgabalam un nereti arī šajā vietā ir retas, turpretim citos apvidos nav sastopamas, piemēram, *Pulsatilla pratensis*, *Linnaea borealis*, *Milium effusum* – Ēdolē; *Hierochloë odorata*, *Pedicularis sceptrum-carolinum*, *Listera cordata* – Lubezerē; *Carex montana*, *Ranunculus bulbosus*, *Galium aparine* – Kandavā. Sevišķi K. Ā. Veinbergs uzsvēra Kandavas apkārtnes Čūžupurva floras savdabību ar *Pentaphylloides fruticosa*, *Myrica gale* un *Lonicera caerulea* augtenēm un Ozolkalna orhideju bagātību ar *Ophrys muscifera* (šo sugu viņš pirmais atrada Latvijas florā), *Gymnadenia conopsea*, *Epipactis latifolia* u. c. orhideju sugām (Veinbergs, 1935a, 1940).

Sevišķi nozīmīgas Latvijas floroģenēzes materiāliem ir K. Ā. Veinberga ziņas par dažu svešzemju sugu izplatību. Centrālāzijas kalnu (Tjanšana) suga sīkziedu sprigane *Impatiens parviflora* pēc K. Ā. Veinberga ziņām 20. gs. sākumā bija izplatīta Ēdolē. Viņš norādīja, ka tā Ēdolē bagātīgi bijusi sastopama pilsparkā, apkārtnes krūmainajās gravās un jauktos platlapu koku un skuju koku mežos (Veinbergs, 1914). Jāatzīmē, ka botāniķa K. Kupfera sīkziedu spriganes pirmie herbārija vākumi glabājas Baltijas herbārijā (*Herbarium Balticum*). K. Kupfers sīkziedu sprigani Latvijā ar pavisam nelielu indivīdu skaitu bija atradis 1905. gadā Rīgā Bastejkalnā.

Starp Kandavu un Sabili atrodošās Lejasmuižas apkārtnē K. Ā. Veinbergs atzīmējis intensīvu vārpainās korintes *Amelanchier spicata* naturalizāciju (Veinbergs, 1935a). Savukārt Jūrmalā Bulduros vārpainās korintes naturalizāciju K. Kupfers atzīmēja jau 1895. gadā (*Herbarium Balticum*).

Diemžēl K. Ā. Veinberga apkopotie un sakārtotie Kandavas, Ēdoles un Lubezeres apgabalu augu sugu saraksti nav saglabājušies, muzeju un arhīvu fondos nav saglabājušās ziņas par šo apvidu floru, kas būtu ļoti nozīmīgs materiāls mūsdienu floras izmaiņu pētījumos. Latvijas Universitātes Bioloģijas institūtā glabājas K. Ā. Veinberga herbārijs, tā apjoms ir 800 herbārija vienības. Paliekoša vērtība Latvijas floristikas vēsturē ir K. Ā. Veinberga iestrādes atsevišķu apvidu sugu sastāva līdzību un atšķirību, kā arī sistemātiskās struktūras analīzē, kas ir salīdzinošās floristikas pētījumu pamatelementi.

K. Ā. Veinbergu var uzskatīt par 19. gs. latviešu botāniķa Jāņa Ilstera darba turpinātāju. K. Ā. Veinbergs savās atmiņās raksta, ka, jau vācot augus Garlenē, augu noteikšanā viņš izmantoja J. Ilstera augu sugu aprakstus (Ilsters, 1883). Domājams, ka K. Ā. Veinbergs bija lasījis arī citus J. Ilstera darbus par Latvijas augu valsti. 19. gs. beigās savās ceļojuma piezīmēs pa Kurzemi J. Ilsters rakstīja par dažādu Latvijas sugām bagātu apvidu – Gaujas un Abavas, Slīteres un Kokneses u. c. vietu (J. Ilsters šīs ainaviski krāšņās vietas nosauca par *dabas dārziem*) – sugu sastāva atšķirībām (Ilsters, 1886). J. Ilsters uzsvēra, ka šādām floristiski bagātām vietām vajag sastādīt pēc iespējas pilnīgākus augu sugu sarakstus, jo tikai tad, “bez šaubīšanām un nedrošībām varēs sastādīt pilnīgu Baltijas floras sarakstu” (Laiviņš, 2001). Tieši K. Ā. Veinberga Kandavas, Ēdoles un Lubezeres apvidu floras pētījumos tiek īstenotas J. Ilstera idejas par atsevišķu vietu augu sugu sastāva savdabību. Jāuzsver, ka K. Ā. Veinbergs trīs apvidu sugu sastāva salīdzināšanai 20. gs. sākumā lietoja kvantitatīvus rādītājus, kas ir saturīgāks, dziļāks un izvērstāks pētījumu līmenis lokālo floru analīzē nekā vienkārši sugu saraksti.

3. attēls. K. Ā. Veinberga sastādītais ceļvedis pa Kurzemes Šveici.

K. Ā. Veinbergs, darbodamies dažādos Kurzemes apvidos, prata saskaņot un novērot šo vietu dabas apstākļu savdabību un mainību, kā arī vietu un cilvēku saistību ar vēsturiskajiem notikumiem. Sevišķi bagātīgs fakto materiāls K. Ā. Veinbergam bija savākts par Kandavu un pilsētas apkārtni. 1924. gadā LETAS apgādā izdeva pirmo viņa sastādīto tūrisma ceļvedi "Vadonis pa Kurzemes Šveici" (3. attēls), kas bagātīgi ilustrēts ar autora fotogrāfijām un shēmām (Veinbergs, 1924). Izdevumā ievietota tam laikam atbilstoša karte, kas dod iespēju ceļotājam viegli orientēties dabā un vēsturiskajos notikumos gleznainajā Abavas senielejas posmā no Kandavas līdz Sabilei.

Plašās bibliotēkas un fototēkas liktenis

Par skolotāja K. Ā. Veinberga plašo privāto bibliotēku zināja ne tikai paši kandavnieki, radi un draugi. Par to rakstīja tā laika preses izdevumos un pieminēja, rakstot patoreizējā Talsu apriņķa vēsturi. Dažādos avotos gan ir minēts atšķirīgs grāmatu skaits. Visām grāmatām K. Ā. Veinbergs iespieda īpaši izgatavotu apaļu zīmogu ar uzrakstu *Kārļa Veinberga bibliotēka*, pēc kura varēja pazīt viņa grāmatas.

Grāmatas K. Ā. Veinbergs parasti pirka mīkstos vākos, jo tās bija lētākas. Nobružātās grāmatas viņš pats atkal iesēja. Tāpat viņš krāja romānu turpinājumus no dažādiem laikrakstiem un žurnāliem, tos iesēja un deva lasītājiem. Par bibliotēku savās atmiņās 2007. gadā ir rakstījis K. Ā. Veinberga sievas Margrietas brāļa Jāņa dēls Arvīds Kanbergs: "Pēc kara, 1948. gadā, iestājos Kandavas lauksaimniecības tehnikumā, un māte mani iekārtoja dzīvot pie Veinbergiem Lielajā ielā, bankas mājas otrajā stāvā (blakus kultūras namam). Tad arī tuvāk iepazīnos ar sirmo skolotāju. Viņa plašā bibliotēka – ap 11 000 sējumu – bija iekārtota divās istabās: plaukti līdz augstajiem griestiem gar visām sienām, akurāta grāmatu numerācija, katalogs, lasītāju saraksti. Pirms kara skolotājs no lasītājiem bija ņēmis nelielu samaksu, pēc kara situācija izmainījās, daudzas grāmatas padomju iekārta pasludināja par aizliegtām un kļuva bīstami tās dot lasīt".

K. Ā. Veinberga liela aizraušanās bija fotogrāfēšana. Daudzas viņa fotografētās skatu kartes un fotogrāfijas ļoti labā kvalitātē ir saglabājušās līdz pat šodienai. Dažādi Kandavas un tās apkārtnes skati dažādās vietās un dažādos gadalaikos, Kandavas pamatskola, skolotāji un skolēni izlaidumos, pārgājienos utt. Pēc skolotāja nāves kastes ar daudzajiem fotonegatīviem aizveda pie Margrietas māsas Marijas Feldmanes uz Strazdes pagasta "Lejnikiem", kur tās glabājās dzīvojamās mājas bēniņos. Vēlāk Feldmaņi māju pārdeva, un negatīvu turpmākais liktenis nav zināms.

Dažas grāmatas no plašās K. Ā. Veinberga bibliotēkas un daudzās unikālās skatu kartes glabājas Kandavas novada muzejā.

2020. gada augustā apritēja 71 gads, kopš K. Ā. Veinberga vairs nav mūsu vidū. Bet viņa atstātais mantojums mums ir palicis. Skatu kartes, pirmais izdots ceļvedis pa Kurzemes Šveici, publikācijas, filozofiskie apcerējumi arvien tiek izmantoti. Pētījumi Kurzemes florā apliecina viņa izcilās dabas vērotāja spējas, profesionālās iemaņas botānikā un radošo pieeju datu analizē. Plašāku aprakstu par K. Ā. Veinberga bagāto dzīvi ir sagatavojusi šī raksta autore Ināra Znotiņa, to varēs izlasīt 2021. gada "Tukuma Muzeja Rakstos". Npublicēti avoti par K. Ā. Veinberga darbību pievienoti šī raksta 1. pielikumā.

LITERATŪRA

- Ilsters, J. 1883. *Botānika tautskolām un pašmācībai. Elementārkurss*. Rīga: Pūcīšu Ģederta un biedru apgādībā, III + 114 lpp.
- Ilsters, J. 1886. Ievērojumi uz Kurzemes pussalas. *Rota* 35: 348–350; 38: 381–382; 40: 397–399; 43: 428–429; 48: 476–479.
- Laiviņš, M. 2001. Jāņa Ilstera (1851–1889) idejas augu ģeogrāfijā. *Latvijas Veģetācija* 4: 133–139.
- Paeglis, J. 1987. *Sabiedriski politiskā grāmata latviešu valodā. 1900–1917*. Rīga: Zinātne, 206 lpp.
- Veinbergs, K. 1906. *Tschetrejādas pasaules kā domātas pasaules pamats*. Jelgava: H. Alunāna grāmatu drukātava, 64 lpp.
- Veinbergs, K. 1907. *Nokrāsu kritika*. Rīga: Komisijā pie Goļa, 47 lpp.
- Veinbergs, K. 1914. Iz Baltijas stādu valsts. *Druva* 7: 730–736.
- Veinbergs, K. 1924. *Vadonis pa Kurzemes Šveici*. Rīga: Leta, 48 lpp.
- Veinbergs, K. 1935. Kandavas apkārtnes augu valsts. Grām.: *Raksti par Kurzemi*. Rīga: I. M. Skolu Muzeja Kurzemes izstādes izdevums, 41.–43. lpp.
- Veinbergs, K. 1935a. Piezīmes pie Kandavas augu valsts. Grām.: *Raksti par Kurzemi*. Rīga: I. M. Skolu Muzeja Kurzemes izstādes izdevums, 44.–46. lpp.
- Veinbergs, K. 1940. Reti sastopami augi. *Daba un Zinātne* 4: 124–126.
- Табака, Л.В., Клявнина, Г.Б., Плотниекс, М.Р. 1977. Некоторые методические вопросы изучения видового состава флоры западной Латвии. Табака, Л.В. (ред). *Флора и растительность Латвийской ССР. Курземский геоботанический район*. Рига: Зинатне, с. 86–120.

I. pielikums. Raksti un npublicēti materiāli par K. Ā. Veinbergu

- Anon. 2004. K. Ā. Veinbergs. Grām.: *Latviešu Konversācijas vārdnīca*. Faksimilizdevums. Rīga: Antēra, XXII sējums, 46095. sleja.
- Anon. B.g. K. Ā. Veinbergs. Grām.: *Es viņu pazīstu. Latviešu biogrāfiskā vārdnīca*. Faksimilizdevums, 561.–518. lpp.
- Apliecība K. Ā. Veinbergam par Baltijas skolotāju semināra beigšanu. 1929. gada 17. decembris. Kserokopija. Kandavas Novada muzejs, Zinātniskais arhīvs, 4/21.
- Dzenis, A. 2010. Sabiles iela, Rīgas-Prūsijas ceļa sastāvdaļa. *Kandavas Novada Vēstnesis* 40, 9. augusts, 8. lpp.
- Grauds, Ž. 1936. Talsu novada rakstnieki un zinātnieki. Grām.: Freijs, A., Kaigars, V., Kundziņš, P., Šreinerts, P., Ziverts, K. (red.) *Talsu novads. Enciklopēdisks rakstu krājums*. Rīga: Talsu un Tukuma studentu biedrības izdevums, III, 402.–425. lpp.
- Kanbergs, A. 2007. Atmiņu pieraksts. 2007. gada 30. augusts. Kandavas Novada muzejs, Zinātniskais arhīvs, 4/27.
- Klindzāne, Ē. 2001. Atmiņu pieraksts. 2001. gada 14. jūlijs. Kandavas Novada muzejs, Zinātniskais arhīvs, 4/1.
- Šmelte, E. 1999. Skola pakalnā pie krustcelēm. *Talsu Vēstis* 30, 13. marts, 4. lpp.
- Veinbergs, K. 1922–1923. Atmiņu pieraksts. Manuskripts. Kandavas Novada muzejs, Zinātniskais arhīvs, 4/2.
- Vītols, V. 2002. Kārlim Veinbergam – 120. *Neatkarīgās Tukuma Ziņas* 5, 12. janvāris, 6. lpp.
- Zandberga, A.T. 2007. Atmiņu pieraksts. 2007. gada 5. janvāris. Kandavas Novada muzejs, Zinātniskais arhīvs, 4/2.
- Znotiņa, I. 2007. Kas es esmu, tas es esmu. *Neatkarīgās Tukuma Ziņas* 9, 20. janvāris, 6. lpp.